

Секція: Світове господарство і міжнародні економічні відносини

**РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ У ПРОЦЕСАХ
ТРАНСФОРМАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПРАЦІ**

Хитра Олена Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри управління персоналом і економіки праці
Хмельницького національного університету

Система міжнародних економічних відносин постійно удосконалюється, набуваючи нових ознак, однак цілісність цієї системи забезпечується передусім глибиною розвитку міжнародного поділу праці, рівнем усупільнення виробництва і кооперацією праці. Це дозволяє наголосити на особливій важливості змін, обумовлених глобалізацією, на ринку праці.

Існує точка зору, що світовий ринок праці – це економічний простір світу, який не має чітко окреслених державних кордонів, формується і розвивається насамперед за рахунок міжнародних міграційних процесів [1, с. 21]. Експерти МВФ та Світового Банку розглядають світовий ринок праці з точки зору зростання глобальної пропозиції робочої сили, яка дисбалансувала національні ринки праці і спровокувала попит на висококваліфіковану робочу силу походженням з «низькодохідних» економік [2, с. 23].

З точки зору Л. П. Давидюк [3, с. 205-206], світовий ринок праці – це комплексне явище, пов'язане як з розвитком самої особистості людини, так і з підвищенням ролі праці, зміною характеру робочої сили, формуванням її нових якостей. Тому світовий ринок праці не варто розглядати як просту сукупність національних ринків; це якісно новий етап в умовах посилення процесів глобалізації. Внаслідок інтернаціоналізації трудових ресурсів складової світової економіки, підвищення залежності останньої від інтелектуального рівня територій, уніфікації критеріїв гідного рівня життя і праці виникає соціальна глобалізація, пов'язана передусім з мобільністю людського фактора.

Глобалізація по-різному впливає на ринок праці і рівень життя населення. З одного боку, долаючи кордонні перепони, вона розширює сфери застосування

людської праці, виступає потужним генератором міграційних тенденцій, дає шанси отримати більш високооплачувану роботу, певною мірою «працює» на ліквідацію напруги на регіональних ринках праці, створюючи можливості розвитку людського потенціалу, а з іншого боку – ігнорує соціальні й культурні потреби населення. Глобалізація нівелює досягнення й цілі політичних місій національних держав щодо захисту людей праці, забезпечення громадянського миру та злагоди [4, с. 376-377]. Негативний вплив глобалізації проявляється у поглибленні нерівності у сферах продуктивності праці, доходів, матеріального добробуту, спричиненої вивільненням робочої сили [5, с. 43].

Трансформація міжнародного ринку праці відбувається за різними напрямками: умови праці, способи наймання і звільнення працівників; способи і розміри оплати праці; надання відпусток, вільних від роботи днів; тривалість робочого часу; надання різних соціальних пільг і гарантій та ін. [6, с. 31]. Це, у свою чергу, потребує регулярного удосконалення міжнародних трудових стандартів (МТС), розроблених Міжнародною організацією праці (МОП).

Основні завдання МОП зводяться до сприяння встановленню міцного миру через підтримку соціальної справедливості; поліпшення умов праці та підвищення життєвого рівня внаслідок вжиття міжнародних заходів зі сприяння встановленню економічної та соціальної стабільності. Глобалізаційні процеси певною мірою порушують досягнуту стабільність, і звідси виникає потреба у перегляді традиційних напрямків діяльності та ключових функцій МОП, внесенні змін до стандартного набору МТС (рис. 1).

Міжнародні трудові стандарти – це впорядкована система міжнародних норм та принципів, розроблених на основі взаємних угод між державами щодо питань, пов'язаних із визнанням та закріпленням основних прав людини у сфері праці; це своєрідна нормативна субстанція міжнародного трудового права, що відображає результати діяльності держав і направлена на внесення до ринкової економіки соціальних цінностей [7, с. 240].

Системний підхід до реалізації наведених на рис. 1 напрямків діяльності МОП модифікується в концепцію гідної праці як основний інструмент зменшення бідності і полегшення соціальної інтеграції в глобальну економіку.

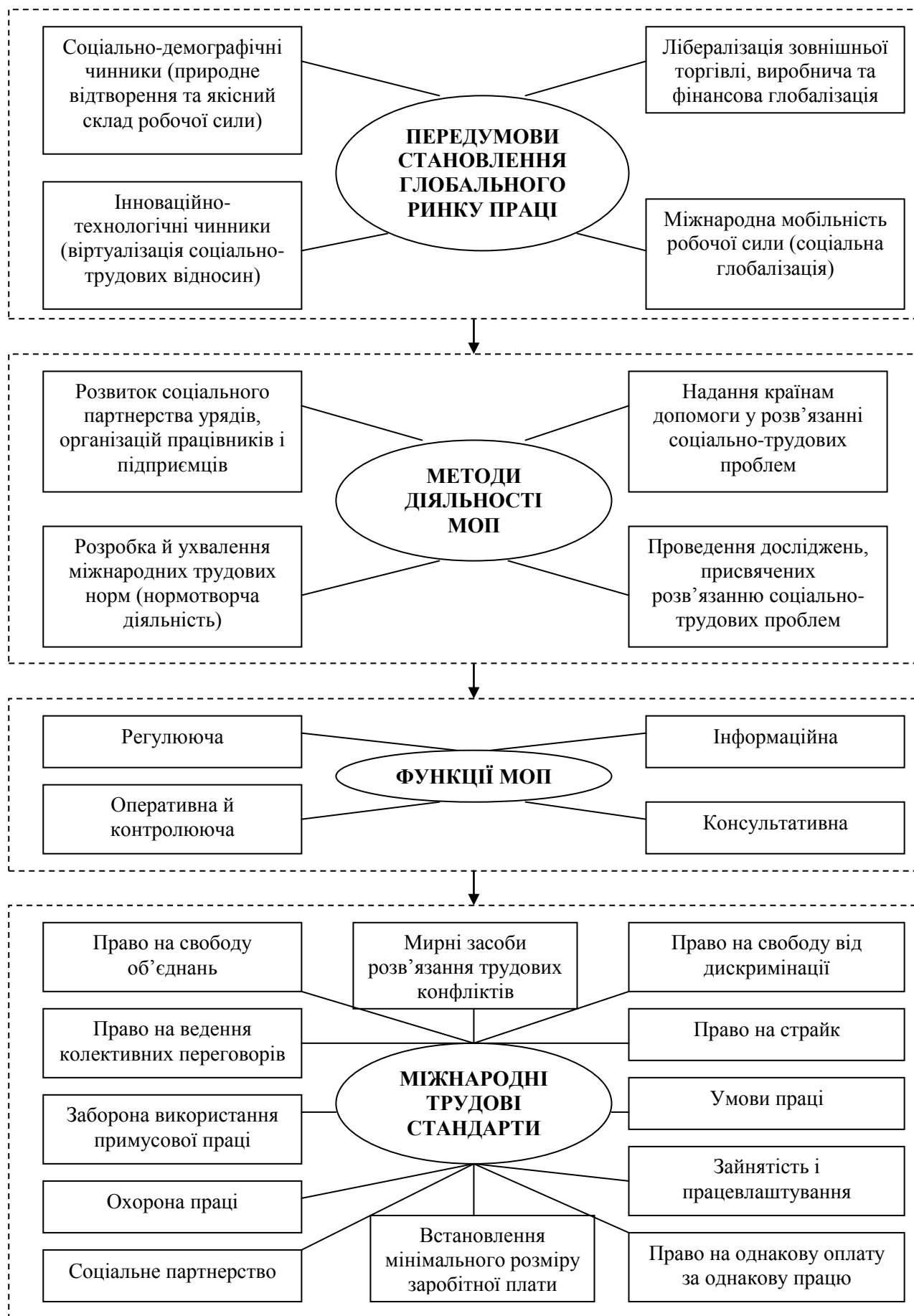

Рис. 1. Вплив чинників глобалізації ринку праці на методи діяльності та функції МОП і набір міжнародних трудових стандартів

Свого часу МОП заснувала Всесвітню комісію з соціального вимірювання глобалізації, мета якої – перевести дебати з площини конфронтації у площину діалогу, створити фундамент для розробки конкретних дій, які сприятимуть досягненню такого становища, коли користь від глобалізації одержуватиме більша кількість людей. Соціальний захист і активна політика на ринку праці повинні стати соціально-економічною основою для розбудови глобальної економіки.

Глобалізація та перехід до інформаційного суспільства зумовлюють постійне звуження сфери класичної (повної) зайнятості. На світовому ринку праці спостерігається флексибілізація та дестандартизація зайнятості, що супроводжується появою дистанційних відносин між роботодавцем і працівником. Окремо слід вказати на поширення міжнародної трудової міграції, яка є одним з інструментів професійної, соціальної та психологічної самореалізації для працівників. Трудова міграція розширює діапазон вибору можливих життєвих стратегій особистості, які спрямовані на адаптацію до соціально-економічних реалій сучасності [8, с. 9-10].

Варто погодитись з Л. П. Давидюк [3, с. 207-208], що сучасні глобалізаційні процеси вимагають посилення ролі міжнародних організацій у сфері регулювання світового ринку праці. Передусім виникає необхідність уніфікації стандартів праці, кваліфікації робочої сили, укладання міжнародних договорів, розробки освітньо-кваліфікаційних орієнтирів для національних ринків праці. Міжнародні стандарти мають бути спрямовані на усунення докорінних причин міграції і максимальне збільшення її вигод як для трудових мігрантів, так і країн, включених у міграційні процеси.

Більшість проблем невідповідності глобальних змін у структурі попиту та структурі пропозиції робочої сили на міжнародному ринку праці можна розв'язати шляхом запровадження системи прогнозування ринку праці як у кожній країні, так і в міжнародному масштабі [9, с. 175]. Провідну роль у розробці методологічного підґрунтя цієї системи, на нашу думку, повинні відіграти міжнародні організації (передусім МОП).

Таким чином, Міжнародна організація праці, будучи одним з основних суб'єктів регулювання світового ринку праці, бере на себе функції, пов'язані з

дослідженням впливу глобалізації на соціально-трудові відносини та оновленням міжнародних трудових стандартів на базі концепції гідної праці, з урахуванням нових можливостей і загроз, що виникають у глобалізованому економічному просторі.

Список використаних джерел:

1. Ивахнюк И. В. Управление трудовой миграцией в глобализирующемся мире: поиск новых подходов / И. В. Ивахнюк // Международная миграция населения: вызовы глобализации. – Вып. 24. – Москва : ТЕИС, 2011. – С. 20-28.
2. Richard B. Fr. The new global labor market. – Focus. – N 1. Summer-Fall. – Volume 26. – 2008. – P. 23-26.
3. Давидюк Л. П. Становлення світового ринку праці в умовах глобалізації: просторово-методологічний аспект / Л. П. Давидюк // Вісник Приазовського державного технічного університету. – 2015. – Вип. 29. – С. 203-210.
4. Косович Б. Ринок праці в умовах глобалізації / Б. Косович, В. Дмитрук // Вісник Львівського університету. – 2014. – Вип. 51. – С. 376-383.
5. Гришкін В. О. Аналіз впливу глобалізації на зайнятість населення в Україні / В. О. Гришкін, А. О. Сімахова, Ю. С. Перекопська // Проблеми економіки. – 2016. – № 3. – С. 40-45.
6. Давидюк Л. П. Нестандартні форми зайнятості в системі трансформації міжнародного ринку праці / Л. П. Давидюк // Економічний аналіз. – 2015. – Т. 20. – С. 30-34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2015_20_6.
7. Жадан О. В. Міжнародні трудові стандарти в системі державного регулювання соціально-трудових відносин в Україні / О. В. Жадан // Теорія та практика державного управління. – 2014. – Вип. 1. – С. 239-246.
8. Брич В. Я. Девелопментизаційні особливості ринку праці в умовах глобалізації / В. Я. Брич, М. Б. Нагара // Економічний аналіз. – 2016. – Т. 25. – № 1. – С. 7-13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/8350/1/3.pdf>.
9. Давидюк Л. П. Глобальні зміни в структурі зайнятості як чинник трансформації міжнародного ринку праці / Л. П. Давидюк // Економіка: реалії часу. – 2015. – № 3 (19). – С. 172-176.